

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár hírlevele

VERITAS

Történetkutató Intézet és Levéltár

Tartalom

- **VERITAS-est**
- **Hírek**
- **Olvasnivaló:**
 - *Fiatal művészek, új színházak és a pártélet a rendszerváltozás előtt*
 - *A nemzeti kisebbségek Teleki-féle hármis kategorizálásának hazai német fogadtatása*
 - *A nap, „a melyen az ige testté lőn”: avagy hogyan lett ünnep április 11-e?*

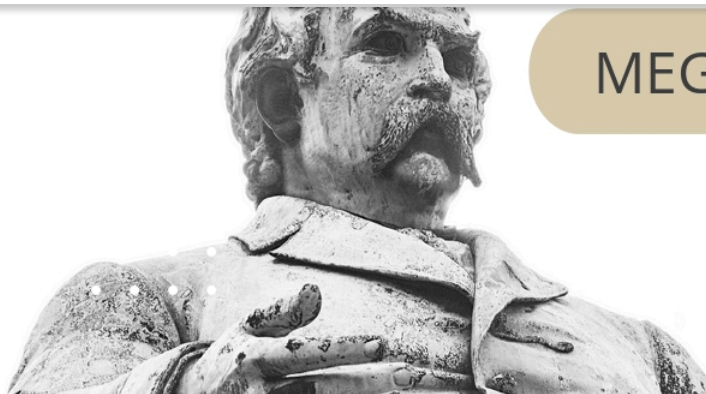
VERITAS-est

**Az ÁVH meghatározó vezetői közelebbről (Péter Gábor, Szücs Ernő, Décsi Gyula, Károlyi Márton, Szendi György, Farkas Vladimir stb.)
Tények és téveszmék róluk, illetve az állambiztonságról**

Az ÁVH meghatározó vezetői közelebbről (Péter Gábor, Szücs Ernő, Décsi Gyula, Károlyi Márton, Szendi György, Farkas Vladimir stb.). Tények és téveszmék róluk, illetve az állambiztonságról címmel rendezzük meg december 3-án 18 órai kezdettel a VERITAS-estek beszélgetését. Az eseményen **dr. Seres Attila**, kutatócsoport-vezető moderálásával **Glaub Krisztián**, levéltáros és **Dr. Zinner Tibor**, történész, tiszteletbeli egyetemi tanár vitatják meg az est témáját.

[A vita ezen a linken is követhető](#)

MEGHÍVÓ

A
VERITASTörténetkutató Intézet és Levéltár
tisztelettel meghívja Önt a

VERITAS-ESTEK

történelmi vitasorozat 93. programjára, amelynek témája:

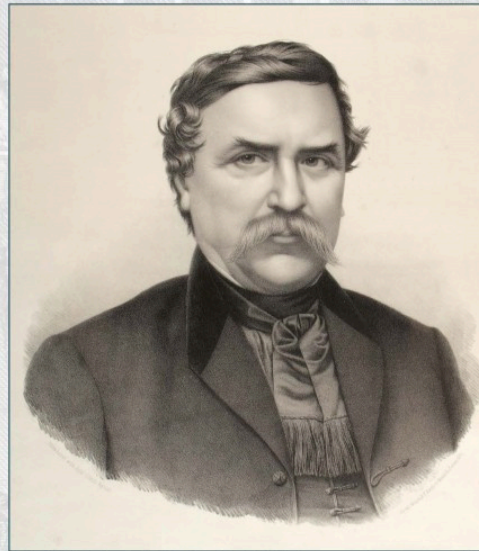
**Az ÁVH meghatározó vezetői közelebbről (Péter Gábor, Szücs Ernő,
Décsi Gyula, Károlyi Márton, Szendi György, Farkas Vladimir stb.)****Tények és téveszmék róluk, illetve az állambiztonságról**A beszélgetés
résztevői:*Dr. Zinner Tibor*
történész, tiszteletbeli egyetemi tanár*Glaub Krisztián*
levéltáros
VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár 2024. december 3. (kedd), 18.00 1093 Budapest, Zsil utca 2-4. <https://veritasintezet.hu> @veritastortenekutatointez7701

Moderátor:

Dr. Seres Attila
kutatócsoport-vezető, tudományos főmunkatárs
VERITAS Történetkutató Intézet és LevéltárNemzeti
Kulturális
Alap

HÍREK

A közelmúltban megjelent a „Szokatlan hódolat ez...” Tudományos konferencia Deák Ferenc születésének 220. évfordulója tiszteletére című kötet a Line Design Kiadó gondozásában, Kiss Gábor és Molnár András szerkesztésében. A kiadvány a 2023. október 18-án, Zalaegerszegen rendezett konferencia előadásait jelentette meg tanulmányok formájában. Intézetünk munkatársai közül **Prof. Dr. Hermann Róbert** intézetvezető *Deák Ferenc és a frankfurti küldetés 1848-ban. (Egy termékeny félreértés története)*, míg **Dr. Schwarczwölder Ádám** tudományos munkatárs *Deák-epigon? – Szél Kálmán és Deák Ferenc* címmel publikált a kötetben.

„SZOKATLAN HÓDOLAT EZ...”

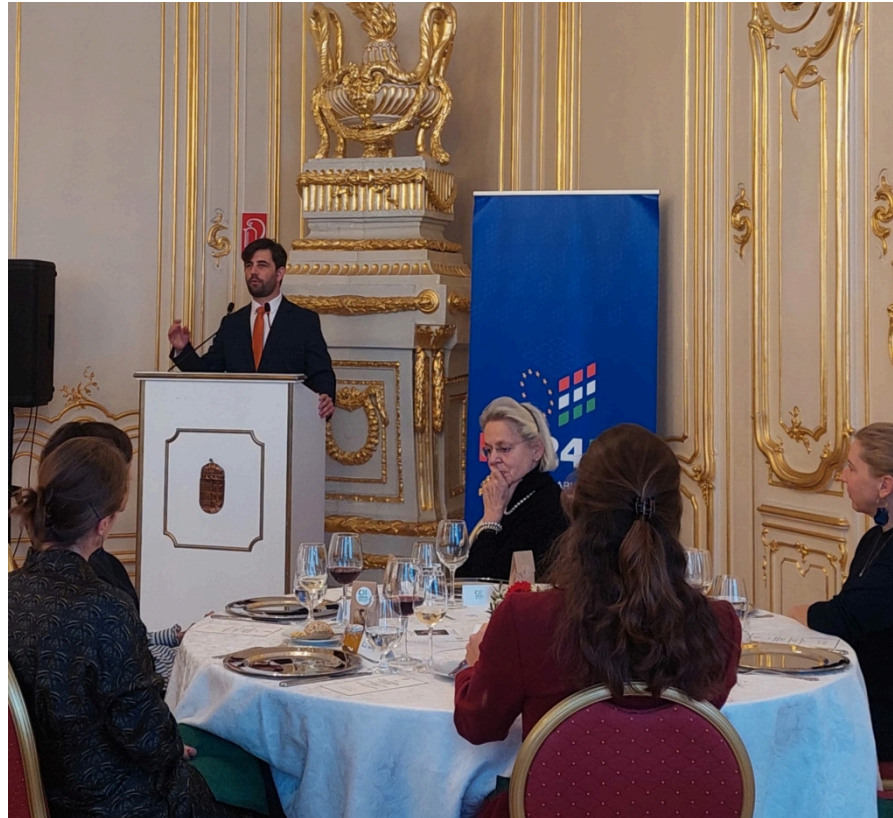
Tudományos konferencia
Deák Ferenc születésének
220. évfordulója tiszteletére

megtartotta soron következő ülését. Az elnök beszámolója után **Dr. Ujváry Gábor** főigazgató-helyettes részletesen ismertette a Testülettel a bécsi és a berlini Collegium Hungaricum centenáriuma alkalmából tartott rendezvények, a VERITAS-estek és a jövőben szervezendő események programját. **Kissné Bognár Krisztina** levéltárvezető pedig a magyarországi kárpótlás története, intézményrendszere, dokumentumai – kiállításról tartott tájékoztatót, melyet a Kutatók Éjszakáján nyitottak meg. A Testületi tagok hozzászólását követően a TT tagjai megnézték a kiállítást.

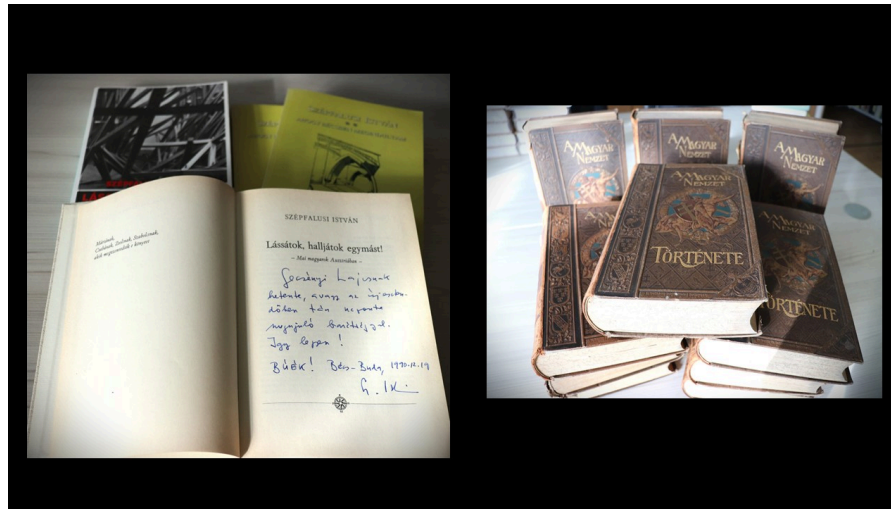
intézetünk tudományos munkatársa, **Dr. Schwarzwölder Ádám** 2024. november 8-án a *Bedeutende Frauen der österreichisch-ungarischen Geschichte* (Az osztrák-magyar történelem jelentős női szereplői) című előadássorozat keretében Brunszvik Teréz grófnő életéről tartott német nyelvű előadást Bécsben, a nagykövetség épületében.

Az utóbbi hónapokban **Prof. Dr. Gecsényi Lajos**, a Magyar Országos Levéltár korábbi főigazgatójának felajánlása révén a **VERITAS**

részében **Gecsényi Lajos** ex librise is megtalálható. Szerepelnek köztük többek között újabban megjelent, Felvidékkal foglalkozó vagy a magyar emigrációhoz köthető (szak)munkák, Szépfalusi István dedikált kötetei, valamint olyan könyvsorozatok, melyek egy épülő történeti intézeti könyvtár kézikönyvtári állományának alapvető dokumentumai közé tartoznak. Ilyen a 24 kötetes, 1886 és 1894 között megjelenő *Brockhaus enciklopédia*, valamint a Szilágyi Sándor szerkesztette, 1895 és 1898 között kiadott 10 kötetes *Magyar Nemzet Története*.

A felajánlást és a nemes gesztust **Gecsényi Lajosnak** ezúton is nagyon szépen köszönjük!

Olvasnivaló

Fiatal művészek, új színházak és a pártélet a rendszerváltozás előtt

Az 1980-as évek elejétől egyre nehezebbé vált az MSZMP helyzete a fiatalok körében. Nem tudták megszólítani őket. Az erjedés megindult a művészet világában is. Katona István, mint Kádár János „szárnysegédje”, a Kádár titkárság vezetője, közvetlenül is szembesült ezzel, hiszen bőséggel kapott a témával foglalkozó dokumentumokból. Ráadásul, mint amolyan amatőr fotóst, mindig is érdekelték a művészetek.

1982. november 1-jén a titkárság egy olyan jelentést kapott, amelyet 1982. október 26-án Kornidesz Mihály az MSZMP KB Tudományos, Közoktatási és Kulturális Osztályáról küldött a fiatal művészek körében folyó pártépítés

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)[RSS](#)

kimutatás a fiatal művész párttagok pontos számáról. A gépi nyilvántartásra épülő országos párt-adatfeltárás a művészeket két rétegre bontotta, az írókat megkülönböztetés nélkül összevonta az újságírókkal. A számszerű többség természetesen az utóbbiaké volt. Az adatbázis második csoportjában együtt szerepeltek az előadóművészek, színművészek, képzőművészek, illetve színház-, film- és TV-rendezők, de nem voltak benne a zeneművészek, fotóművészek – állította Kornidesz, ez utóbbit Katona aláhúzta személyes érdeklődése miatt, és az iparművészek.

Kép forrása: Fortepan / Philipp Tibor

[Rác János teljes cikke itt olvasható el](#)

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)[RSS](#)

nemzetekké emelkedett egykori nemzetiségeink ugyan miért is akartak volna Magyarországhoz (kisebbségi sorba) visszatérni?

Kép forrása: a szerző saját fotója

[Orosz László teljes cikke itt olvasható el](#)

[Subscribe](#)

[Past Issues](#)

[Translate](#) ▼

[RSS](#)

A nap, „a melyen az ige testté lőn”: avagy hogyan lett ünnep április 11-e?

Emlékeztörténeti joganyagunknak igen különleges darabja az 1898. évi V. törvénycikk: az ugyanis – mint jogtörténet a jogtörténetben – „az 1848-ik évi törvények megalkotása emlékének ünnepléséről” címet viseli, tehát jogtörténeti eseményre emlékezik. „Az ország történetében korszakot képező” alapvető törvények megalkotásának félszázados évfordulója alkalmából keletkezett, az 1848-as alkotmányozásról „kegyelettel és hálás érzélemmel” így emlékezve meg. Az idézett méltóságteljes fordulatok után az emléktörvény mindenekelőtt a legfontosabb 1848-as vívmányokat sorolja: ekkor történt meg a képviselői alapon nyugvó felelős kormány-rendszer felállítása, az alkotmányos jogok

sajtószabadság deklarálása, a földbirtok „felszabadítása”, illetve a közteherviselés általánosítása. Ezt követően az emléktörvény kimondta április 11-e, az 1848. évi törvények szentesítése napjának ünneppé nyilvánítását, „...a mely napon – fogalmaz jelentésében a lejjebb még említésre kerülő illetékes főrendiházi bizottság – a nemzet és királyának összhangzó akarata az alkotmány szervezetének a kor követelményéhez mért átalakítása által vetette meg a nagy jövő alapját”.

Kép forrása: Wikimedia Commons / Az áprilisi törvények kiadványa gróf Batthyány Lajos miniszterelnök képmásával

[Hollósi Gábor teljes cikke itt olvasható el](#)

Cikkajánló

Somogy kulturális folyóirat 2024/3.

A Somogy kulturális folyóirat 2024/3. számában intézetünk főigazgatója **Szakály Sándor**, tudományos főmunkatársunk **Rácz János**, és intézetünk kutatócsoport-vezetője, **Seres Attila** írását is olvashatják.

[A folyóirat cikkei itt olvashatóak](#)

Szent Márton napján költözött Pestre Deák Ferenc 1854-ben

"Az 1848–1849-es forradalom és szabadságharc leverése után Deák Ferenc a vidéki birtokán, Kehidán élt és gazdálkodott, ami azonban egyre inkább nehezebbé esett. Szívesen költözött volna a fővárosba, Pestre, ha vevőre talál a birtoka. Az eladásra 1854 nyarán került sor, s ezt követően, ma 170 éve, Szent Márton napján, november 11-én érkezett meg a városba. Először az Európa Szállóban bérelt szállást, néhány nap múlva viszont átköltözött az Angol Királynő Szállóba, mely állandó pesti tartózkodásának végleges helyszíne lett." - írja intézetünk főkönyvtárosa, **Dubniczky Zsolt**, a pestbuda.hu hasábjain.

[Dubniczky Zsolt cikke itt olvasható](#)

Teljesítettem kötelességemet

A Rubicon 2024. novemberi számában tudományos főmunkatársunk, **Anka László** *Teljesítettem kötelességemet - Tisza Kálmán szögre akasztja a bihari pontokat* című írása jelent meg.

[Anka László írása itt olvasható](#)

[Subscribe](#)[Past Issues](#)[Translate ▼](#)[RSS](#)

Az új adatkezelési tájékoztatónkat [itt tudja elolvasni](#):

A VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár kizárólag a saját rendezvényeivel és programjaival kapcsolatos meghívók és értesítők küldésére használta fel eddig az Ön személyes adatait (név és e-mail cím), azokat harmadik félnek nem adja át a jövőben sem. Ha nem ért egyet az Ön személyes adatainak (név, e-mail cím) további kezelésével, és a jövőben nem szeretne hírlevél formájában értesülni a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár legújabb híreiről, rendezvényeiről és programjairól, akkor kérjük, hogy jelezze ezt az info@veritas.gov.hu címen! Ebben az esetben véglegesen és helyreállíthatatlanul töröljük Önt az adatbázisunkból. Ha az adatkezeléssel kapcsolatban bármilyen kérdése vagy észrevétele van, akkor forduljon hozzánk az info@veritas.gov.hu e-mail címen.

Bízunk benne, hogy továbbra is figyelemmel kíséri a VERITAS Történetkutató Intézet és Levéltár tevékenységét.

Copyright © VERITAS INTÉZET ÉS LEVÉLTÁR

Nem szeretne több hírlevelet kapni? [Ide kattintva iratkozhat le.](#)